

หนังสือเรียน รายวิชาพื้นฐาน ภาษาไทย

หลักภาษา และการใช้ภาษาไทย

ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖

กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย
ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑

ผู้เรียบเรียง

ศรีอัมพร ประทุมรัตน์
วิไลวรรณ ตรีชั้น

ผู้ตรวจ

คมเดช พรมนาถ
วันทนา บัวทอง
สุชวิญ ตลับนาค

บรรณาธิการ

ดร.ณัฐพงษ์ วงษ์อำไพ

พิมพ์ครั้งที่ ๑

สงวนลิขสิทธิ์ตามพระราชบัญญัติ

ISBN : 978-616-7768-89-2

ปีที่พิมพ์ ๒๕๖๔

จำนวนที่พิมพ์ ๑๐,๐๐๐ เล่ม

จัดพิมพ์และจำหน่ายโดย

บริษัท สร้างสรรค์สื่อเพื่อการเรียนรู้ (สสร.) จำกัด
๑๕๑๘/๗ ถนนประชาราษฎร์ ๑ แขวงวงศ์สว่าง เขตบางเขน
กรุงเทพฯ ๑๐๘๐๐

โทรศัพท์ : ๐-๒๕๘๗-๗๙๗๒, ๐-๒๕๘๖-๐๙๔๘,
๐-๒๕๘๗-๙๓๒๒-๒๖

โทรสาร : ๐-๒๐๔๔-๔๔๗๒

E-mail : ssr1081009@yahoo.com

คำข้แจงการใช้สื่อการเรียนรู้

องค์ประกอบต่าง ๆ ในแต่ละหน่วยการเรียนรู้

ภาพประกอบ หน่วยการเรียนรู้

ภาพประกอบที่เชื่อมโยง
เนื้อหาในหน่วยการเรียนรู้

สาระสำคัญ

ใจความสำคัญของเนื้อหา
ที่ทำให้ผู้เรียนเข้าใจง่าย

ชื่อหน่วยการเรียนรู้

ตัวชี้วัด

ระบุมাত্রฐานการเรียนรู้
และตัวชี้วัดที่กำหนดในแต่ละ
หน่วยการเรียนรู้

แผนผังสาระการเรียนรู้

เป็นการกำหนดบทเรียน
ให้กับผู้เรียน

กิจกรรมนำเข้าสู่บทเรียน

เพื่อกระตุ้นผู้เรียนให้เกิดการคิด
วิเคราะห์ และเกิดความสนใจก่อนเรียน

เนื้อหา

เนื้อหาครบถ้วน ตามมาตรฐาน
การเรียนรู้และตัวชี้วัด มีความกระชับ
และได้ใจความ

๓. การรอกแบบรายการ

การรอกแบบรายการ คือ การเขียน
ข้อมูลรายละเอียดต่างๆ ในเอกสารที่มีรูปแบบ
ชัดเจน โดยเขียนข้อความลงในช่องว่างของ
เอกสารให้ครบถ้วนสมบูรณ์

หลักการรอกแบบรายการ มีดังนี้

- อ่านสารบัญรายการเพื่อให้ทราบว่างานต้องเตรียมข้อมูล เอกสาร
หรือเขียนข้อความใดบ้าง และควรอ่านคำสั่งหรือระบุไว้ให้เข้าใจว่ามีส่วนใด
อะไรบ้างที่ควรกรอกข้อมูล
- กรอกข้อมูลให้ถูกต้องสมบูรณ์ตามหัวข้อที่กำหนดไว้ โดยเขียนเต็ม
ข้อความในช่องว่างด้วยลายมือที่เป็นระเบียบ อ่านง่าย ไม่ย่อแบบรายการ
บางประเภทที่มีข้อมูลที่มีผลทางกฎหมายจึงไม่ควรย่อ หากเขียนผิดให้ขีดฆ่า
แล้วลงลายมือชื่อกำกับข้อความที่เขียนผิด
- ตรวจทานข้อมูลที่เขียนลงในแบบรายการ เช่น ข้อมูลส่วนตัว หมายเลข
โทรศัพท์ จำนวนเงิน ภาษีต่างๆ วัน เดือน ปี หรือที่อยู่ปัจจุบัน ถ้าเขียนผิดต้อง
แก้ไขให้ถูกต้องก่อนส่งเอกสาร

ภาพประกอบเนื้อหา

เพิ่มความน่าสนใจของ
เนื้อหาและกระตุ้นให้เกิด
การเรียนรู้

คำว่า "แค่" จะใช้ต่อเมื่อผู้ที่มีอายุมากกว่า (อายุใส) ให้สิทธิของผู้ที่มีอายุน้อยกว่า หรือผู้ที่มีอายุใกล้เคียงกัน

คำเชื่อม คือ คำที่ใช้เชื่อมคำกับคำ ประโยคกับประโยค หรือข้อความกับข้อความ ทำให้มีความต่อเนื่องเป็นเรื่องเดียวกันหรือคำพ้องกันและเกิดความเด่นชัดยิ่งขึ้น แบ่งออกเป็น ๓ ชนิด คือ

- [illegible]

เป็นเกร็ดความรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับ
เนื้อหาในหน่วยการเรียนรู้

๓. การอ่านจับใจความนำไปใช้ประโยชน์ได้อย่างไรในชีวิตประจำวัน

๓. การอ่านใช้ใจความมาใช้ได้ประโยชน์โดยง่ายในวิธีทบทวนซ้ำ
๔. ข้อความหรือใจความสำคัญจากเนื้อเรื่องที่เรียนมาอาจ มีวิธีสังเกตอย่างใด
๕. มีการใช้ประโยชน์อย่างไร ให้ข้อคิดและคำแนะนำจากผู้ที่อยู่ในวิธีทบทวนซ้ำได้ในเรื่องนี้บ้าง
๖. จงอธิบายความแตกต่างของการอ่านใช้ใจความด้วยสองขั้นตอนข้างบนแล้วเปรียบเทียบ
๗. นักเรียนเคยอ่านหนังสือประเภทใดบ้าง จงยกตัวอย่างและบอกประโยชน์ของหนังสือเหล่านั้น
๘. นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความถี่ในการอ่านหนังสือหรือไม่ อย่างไร

กิจกรรมที่ ๑ จับใจความบทหรือย่อแก้วและบทหรือย่อการอ

ให้นักเรียนแบ่งกลุ่มเพื่ออ่านจับใจความสำคัญจากบทเรียนแล้วสนทนาหรือถกเถียงจากใบงานที่ครูกำหนดให้ จากนั้นให้สรุปแล้วนำมาเสนอหน้าชั้นเรียน

กิจกรรมที่ ๒ มีก้นช้อนเพื่อจิกขโมยและถือคืบเป็น

ให้นักเรียนจับคู่กับเพื่อน ครูมอบหมายให้นักเรียนแต่ละคู่อ่านบทความที่
ครูกำหนดให้ แล้วร่วมกันหาข้อความที่เป็นข้อเท็จจริงและข้อคิดเห็นมาอย่างละ
๓ ข้อความ

เป็นคำถามที่พัฒนาผู้เรียน
เพื่อประเมินความเข้าใจ และเพิ่ม
ประสิทธิภาพในการคิดวิเคราะห์
ของผู้เรียน ให้สอดคล้องกับหน่วย
การเรียนรู้

เป็นการแทรกความรู้เสริมใน
เรื่องที่กำลังกล่าวถึงในเนื้อหาของ
แต่ละหน่วยการเรียนรู้

คำสารพนนั้นไม่ใช่คำและคำสารพนตาม ไม้กำกับเดียวกัน แต่มีความหมายต่างกัน โดยที่คำสารพนไม่ใช่เฉพาะข้อความหมายบอกเล่า ส่วนคำสารพนตามความหมายเป็นคำตาม เช่น

ใครๆ ก็ไปบอกกันก็ยั้ง (คำว่า "ใคร" ไม่ใช่สิ่งเฉพาะว่าเป็นใคร และไม่ได้เป็นนามที่ตั้งจากคำต่อ)

ใคร่อยากไปทะเลในฤดูร้อน (คำว่า "ใคร่" แทนบุคคลและคำตามที่ตั้งจากคำต่อ)

- ๕) คำสรณพณแยกฝ่าย หรืออีกนัยหนึ่งคือ คำสรณพณที่ใช้ในการแยกคำไประบุโดยออกเป็นส่วน หรือใช้ในการรวมกลุ่ม เช่นคำว่า พัน หนึ่ง หมื่น ฯลฯ ดังตัวอย่างต่อไปนี้
- ๑) ศูนย์ล้านแปดหมื่นเก้าพันเก้าร้อยเก้าสิบแปดเศษสิบห้าปี ๒ (‘‘สาม’’ ใช้แบ่งเป็นหลายฝ่าย แยกหลายคำที่เรียงต่อเนื่องกัน)
 - ๒) ปีระบวชถึงก่อนหน้าจะถึงวันขึ้นปีใหม่ไทยทั้ง (‘‘นับ’’ ใช้แบ่งเป็นหลายฝ่าย แยกคำที่เรียงต่อเนื่องกัน)

เป็นกิจกรรมหรือคำถาม
ที่ฝึกทักษะด้านกระบวนการคิด
การลงมือปฏิบัติของผู้เรียน

นำความรู้ในหน่วยการเรียนรู้
ไปเชื่อมโยงให้เข้ากับกลุ่มสาระ
การเรียนรู้อื่น ๆ

คำศัพท์พร้อมความหมาย
ที่สอดคล้องกับเนื้อเรื่องในหน่วย
การเรียนรู้

คำศัพท์	ความหมาย
โอรุณ	ตอกลิ่ม
โอรุณชาคริน	ชื่อคนแต่งเพลงนำเพลงนี้ว่าบ้านเราคือสยาม
เอกรา	เอกรา
อาทณ	โอรุณที่เป็นบ้านเราคือที่ไว้รับคนมาอยู่ ถ้าพูดว่าโอรุณเป็นบ้านเรา อย่างนี้จึงเป็นบ้านเรา เอกราเป็นบ้านเราจึงเป็นบ้านเราคือ ความดีนี้ โอรุณบ้านเราคืออยู่ตามบ้านนี้คือบ้านเราคือ ที่ไว้รับคนมาอยู่คือบ้านเราคือบ้านเรา
เอกราณ	โอรุณ เป็น โอรุณ
วรณ	โอรุณเป็นบ้านเราคือบ้านเราคือบ้านเรา
โอรุณ	โอรุณเป็นบ้านเราคือบ้านเราคือบ้านเรา
โอรุณ	โอรุณเป็นบ้านเราคือบ้านเราคือบ้านเรา
โอรุณ	โอรุณเป็นบ้านเราคือบ้านเราคือบ้านเรา

- ๑. บทบาทและหน้าที่ของครู** ครูเป็นผู้นำทางเรียนรู้ เป็นผู้สร้างแรงบันดาลใจ และส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน
- ๒. จำนวนครู** ครูต้องมีจำนวนเพียงพอต่อการจัดการเรียนการสอน
- ๓. วัสดุ อุปกรณ์** ครูต้องมีวัสดุ อุปกรณ์เพียงพอต่อการจัดการเรียนการสอน
- ๔. การจัดการเรียนรู้** ครูต้องมีการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลาย

เป็นการสรุปเนื้อหาของแต่ละ
หน่วยการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนได้
ทบทวนความรู้ก่อนตอบคำถาม

กิจกรรม แผนภาพโครงเรื่องจากนิทานอาชียัน

ครูแบ่งกลุ่มนักเรียนตามความเหมาะสม โดยให้นักเรียนแต่ละกลุ่มเลือกนิทานฉบับภาษาอังกฤษมาอ่าน กลุ่มละ ๑ เรื่อง จากนั้นให้ร่วมกันทำบันทึกย่อคำถาม เพื่อเข้าเฝ้ารื้อรวจากคำถามนี้ไปถามสำคัญคุณครูนิทานอาชียันที่เลือกให้

แต่ละเรื่องจัดทำเหตุการณ์ที่ถูกต้องในรูปแบบแผนภาพโครงเรื่อง และนำเสนอผลงานหน้าชั้นเรียน

ตัวอย่าง
ชื่อเรื่อง.....นิทานจากประเทศ.....

๑. ศึกษาราย	↓
๒. ฝึกทำ	↓
๓. เสนอการ	↓
๔. หมายเหตุการ	↓
๕. จัดคิด	↓
๖. สรุป	

หนังสือเรียน รายวิชาพื้นฐาน ภาษาไทย หลักภาษาและการใช้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ เล่มนี้ จัดทำขึ้นโดยยึดตามมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ มุ่งส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ศึกษาหลักภาษาและการใช้ภาษาไทย โดยแบ่งเป็น ๕ สาระการเรียนรู้ ได้แก่ สาระที่ ๑ การอ่าน สาระที่ ๒ การเขียน สาระที่ ๓ การฟัง การดู และการพูด สาระที่ ๔ หลักการใช้ภาษาไทย และสาระที่ ๕ วรรณคดีและวรรณกรรม ผู้เรียนจะได้เรียนรู้ทักษะการใช้ภาษาไทยที่ถูกต้องและเหมาะสมตามสถานการณ์ต่าง ๆ ครอบคลุมทั้งทักษะการอ่าน การเขียน การฟัง การดู และการพูด ผู้เรียนสามารถเข้าใจการใช้ไวยากรณ์ภาษาไทย ตั้งแต่ระดับเสียง พยางค์ คำ ประโยค ไปจนถึงการอ่านข้อความได้อย่างถูกต้อง และนำความรู้เรื่องการใช้ภาษาไทยไปปรับใช้ในชีวิตจริงได้

หนังสือเรียน รายวิชาพื้นฐาน ภาษาไทย หลักภาษาและการใช้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ เล่มนี้ มี ๑๒ หน่วยการเรียนรู้ แต่ละหน่วยการเรียนรู้ประกอบด้วย มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด สาระสำคัญ แผนผังสาระการเรียนรู้ เนื้อหาที่ครบตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ มีกิจกรรมและคำถามคิดวิเคราะห์ เพื่อพัฒนากระบวนการคิดของผู้เรียน ที่สามารถนำไปเชื่อมโยงกับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น ๆ และนำไปเสริมประสบการณ์ หรือปรับใช้ในชีวิตจริงได้ นอกจากนี้ยังมีคำศัพท์พร้อมความหมาย ที่สอดคล้องกับเนื้อหาในหน่วยการเรียนรู้ และมีการแทรกความรู้เพิ่มเติมไว้ในเนื้อหา หน่วยการเรียนรู้แต่ละหน่วยอีกด้วย

บริษัท สร้างสรรค์สื่อเพื่อการเรียนรู้ (สสร.) จำกัด หวังเป็นอย่างยิ่งว่า หนังสือเรียน รายวิชาพื้นฐาน ภาษาไทย หลักภาษาและการใช้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ เล่มนี้ จะเป็นเครื่องมือช่วยให้ครูและผู้เรียนเกิดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนบรรลุเป้าหมาย ด้านการเรียนหลักภาษาไทย และนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริงได้อย่างมีประสิทธิภาพ

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑

ชนิดของคำในภาษาไทย

๑

๑. คำนาม
๒. คำสรรพนาม
๓. คำกริยา
๔. คำวิเศษณ์
๕. คำบุพบท
๖. คำเชื่อม
๗. คำอุทาน

๓
๕
๗
๙
๑๒
๑๔
๑๕

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๒

ประโยคในภาษาไทย

๒๑

๑. กลุ่มคำ (วลี) และประโยค
๒. การจำแนกประโยคตามโครงสร้าง
๓. การจำแนกประโยคตามรูปแบบในการสื่อสาร

๒๓
๒๓
๒๗

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๓

คำที่มาจากภาษาต่างประเทศ

๓๑

๑. คำที่มาจากภาษาบาลี
๒. คำที่มาจากภาษาสันสกฤต
๓. คำที่มาจากภาษาเขมร
๔. คำที่มาจากภาษาอังกฤษ
๕. คำที่มาจากภาษาจีน

๓๓
๓๔
๓๕
๓๖
๓๘

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๔

วัฒนธรรมการใช้ภาษา

๔๑

๑. ระดับภาษา
๒. คำราชาศัพท์
๓. สำนวนไทย

๔๓
๔๕
๕๒

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๕

กลอนแปด

๕๙

๑. บท บาท และวรรค
๒. จำนวนคำ
๓. สัมผัส
๔. เสียงวรรณยุกต์ทำยวรรค

๖๑
๖๑
๖๒
๖๔

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๖

อ่านอย่างไรให้ถูกต้อง

๖๗

๑. การอ่านออกเสียงคำให้ถูกต้อง
๒. การอ่านออกเสียงบทร้อยแก้วและบทร้อยกรอง

๖๙
๘๔

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๗

การอ่านเพื่อจับใจความสำคัญและเพิ่มพูนความรู้

๙๑

๑. การอ่านเพื่อสรุปความรู้และข้อคิด การแยกข้อเท็จจริงและข้อคิดเห็น
๒. การอ่านงานเขียนที่โน้มน้าวใจ
๓. การอ่านจับใจความสำคัญจากบทร้อยแก้วและบทร้อยกรอง
๔. การอ่านเพื่อเพิ่มพูนความรู้
๕. มารยาทในการอ่าน

๙๓

๙๕

๙๗

๑๐๐

๑๐๑

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๘

การอ่านคำอธิบาย คำสั่ง ข้อเสนอแนะ และการกรอกแบบรายการ

๑๐๕

๑. หลักการใช้พจนานุกรม
๒. การอ่านข้อปฏิบัติตนและข้อตกลงในการอยู่ร่วมกันในสังคม
๓. การกรอกแบบรายการ

๑๐๗

๑๐๙

๑๑๐

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๙

การอ่านแผนที่ แผนที่ แผนผัง กราฟ และการเขียนแผนภาพ

๑๑๕

๑. การอ่านแผนที่ แผนที่ แผนผัง และกราฟ
๒. การเขียนแผนภาพโครงเรื่องและแผนภาพความคิด

๑๑๗

๑๒๒

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑๐

การเขียนเรียงความ ย่อความ จดหมาย และรายงาน

๑๒๙

๑. การเขียนเรียงความ
๒. การเขียนย่อความ
๓. การเขียนจดหมาย
๔. การเขียนรายงาน

๑๓๑

๑๓๒

๑๓๕

๑๓๙

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑๑

จินตนาการ สรรค์สร้างงานเขียน

๑๔๓

๑. การคัดลายมือ
๒. การเขียนเรื่องตามจินตนาการและสร้างสรรค์
๓. การเขียนสื่อสาร
๔. มารยาทในการเขียน

๑๔๕

๑๔๗

๑๔๙

๑๕๑

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑๒

การพูดจากการฟังและการดู

๑๕๕

๑. การพูดแสดงความรู้ความเข้าใจจากการฟังและดู
๒. การพูดนำเสนอรายงาน
๓. การพูดโน้มน้าวใจ
๔. วิเคราะห์การฟังและดูสื่อโฆษณา
๕. มารยาทในการฟัง การดู และการพูด

๑๕๗

๑๕๗

๑๕๘

๑๖๐

๑๖๒

ชนิดของคำในภาษาไทย

“นักเรียน” “ข้าพเจ้า”
“รับประทาน” “เก่ง”
เป็นคำชนิดใดบ้างคะ

ตัวชี้วัด

วิเคราะห์ชนิดและหน้าที่ของคำในประโยค (ท ๕.๑ ป.๖/๑)

สาระสำคัญ

คำในภาษาไทยจำแนกออกเป็น ๗ ชนิด ได้แก่ คำนาม คำสรรพนาม คำกริยา คำวิเศษณ์ คำบุพบท คำเชื่อม และคำอุทาน โดยใช้เกณฑ์ความหมายของคำ หน้าที่ของคำ และตำแหน่งของคำที่ปรากฏในประโยค การเรียนรู้เรื่องชนิดของคำจะทำให้การใช้คำแต่ละชนิดถูกต้องตามความหมายและหน้าที่ทางหลักภาษา

แผนผังสาระการเรียนรู้

ชนิดของคำ ในภาษาไทย

คำนาม

คำกริยา

คำบุพบท

คำอุทาน

คำสรรพนาม

คำวิเศษณ์

คำเชื่อม

เมื่อวานฝนตกหนัก
แต่วันนี้ฝนไม่ตก

ข้อความข้างต้น
มีคำชนิดใดบ้างคะ

๑. คำนาม

คำนาม คือ คำที่ใช้เรียก คน พืช สัตว์ สิ่งของ และสถานที่ เช่นคำว่า เด็ก ครู นักเรียน พ่อ แม่ ทหาร กวาง หมู นก สุนัข แมว บ้าน ดินสอ ปากกา ดวงจันทร์ ดวงอาทิตย์ ดวงดาว ฝู เปเรต วิญญูณ ดังตัวอย่างประโยค

- ดวงจันทร์บนท้องฟ้า
- ความดีเป็นสิ่งที่ทุกคนทำได้
- นักเรียนต้องเรียนหนังสือ
- บ้านนั้นมีแมวตัวสีขาว

คำนามแบ่งออกเป็น ๕ ชนิด คือ

๑) คำนามสามัญ หรือสามัญนาม คือ คำที่ใช้เรียกสิ่งต่าง ๆ โดยทั่วไป ซึ่งไม่ได้ระบุแน่นอนว่าเป็นสิ่งนั้นสิ่งนี้ เช่น นก ปากกา นักเรียน โรงเรียน ตำรวจ คน ช้าง ม้า คอมพิวเตอร์ ดอกกุหลาบ ขนุน ฯลฯ คำเหล่านี้ไม่ได้ชี้เฉพาะว่าเป็นนกตัวไหน ปากกาด้ามไหน หรือนักเรียนคนไหน ดังตัวอย่างประโยค

- ช้างชอบกินอ้อย
- ปากกาอยู่บนโต๊ะ
- ตำรวจจับผู้ร้าย
- นักเรียนชอบไปโรงเรียน

๒) คำนามวิสามัญ หรือวิสามัญนาม คือ คำที่เป็นชื่อเฉพาะของสิ่งต่าง ๆ เช่น จังหวัดชลบุรี (ชื่อเฉพาะของจังหวัด) ถนนราชดำเนิน (ชื่อเฉพาะของถนน) ยงยุทธ (ชื่อเฉพาะของคน) ประเทศไทย (ชื่อเฉพาะของประเทศ) โรงเรียนสตรีวิทยา (ชื่อเฉพาะของโรงเรียน) โรงพยาบาลศิริราช (ชื่อเฉพาะของโรงพยาบาล) ฯลฯ ดังตัวอย่างประโยค

- โรงเรียนเชียงคานอยู่ที่จังหวัดเลย
- กรรมการฟุตบอลไฟเระน่าฟัง
- กุหลาบดอกนี้สวยงามมาก
- คินนี่ดวงจันทร์เต็มดวง

๓) คำลักษณนาม คือ คำที่บอกลักษณะของคำนาม จะปรากฏอยู่หน้าคำนาม หลังคำนาม หรือหลังคำบอกจำนวนก็ได้ เช่นคำว่า ตัว ปีน ต้น ลำ กิ่ง องค์กร รูป ผืน ปาก ฯลฯ ดังตัวอย่างประโยค

- แม่อื้อเหมา ๒ ปาก
- มีนก ๓ ตัว เกาะบนต้นมะม่วง
- ช้าง ๒ ตัว ออกจากป่ามาหาน้ำกิน
- พระสงฆ์ ๑ รูป เดินบิณฑบาตตอนเช้า

๔) คำสมุหนาม คือ คำลักษณนามที่ปรากฏอยู่หน้าคำนาม ใช้บอกหมวดหมู่ของนาม เช่นคำว่า คณะ ผุ่ เหล่า กอง หมู่ โขลง พวก ฯลฯ ดังตัวอย่างประโยค

- คณณักเรียนเดินทางไปทัศนศึกษา
- โขลงช้างเดินอยู่ในป่า
- พวกกรรมกรกำลังขนทราย
- กองลูกเสือสามัญเรียนระเบียบแถว

๕) คำอาการนาม คือ คำที่เปลี่ยนคำกริยาและคำวิเศษณ์ให้เป็นคำนาม โดยมีคำว่า “การ” และ “ความ” นำหน้า

“การ” จะใช้นำหน้าคำกริยาเพื่อบอกลักษณะของการกระทำ เช่น การเดิน การไหว้ การค้าขาย การเล่น การเรียน การแข่งขัน ฯลฯ ดังตัวอย่างประโยค

- การออกกำลังกายทำให้ร่างกายแข็งแรง
- การเรียนทำให้นักเรียนมีความรู้

“ความ” จะใช้นำหน้าคำกริยาและคำวิเศษณ์ เช่น ความร้อน ความสามัคคี ความรวย ความคิด ความเข้าใจ ความดี ความชั่ว ฯลฯ ดังตัวอย่างประโยค

- ความดีทำได้ไม่ยาก
- ความสามัคคีทำให้ประเทศรุ่งเรือง

ข้อสังเกต

ถ้า “การ” นำหน้าคำนามจะไม่ใช่ออาการนาม เช่น การเมือง การบ้าน การเรียน การเงิน การคลัง การครัว ฯลฯ

เกร็ดน่ารู้ คู่หลักภาษา

คำลักษณนาม

คำ	ลักษณนามเรียกว่า
ปี ขลุ่ย	เลา
งาช้าง เขากวาง	กึ่ง
หอยสังข์	ซอน
สมุด หนังสือ เข็ม เทียน เกรียน	เล่ม
เปล แห อวน สวิง ข่ายหรือตาข่าย	ปาก
ช้าง	ตัว (ใช้กับช้างป่าที่อาศัยอยู่ในป่าตามธรรมชาติ)
	เชือก (ใช้กับช้างบ้าน หรือช้างที่ถูกคล้องแล้ว)
	ช้าง (ใช้กับช้างที่ขึ้นระวางเป็นช้างหลวง)

๒. คำสรรพนาม

คำสรรพนาม คือ คำที่ใช้แทนคำนาม เช่นคำว่า กระผม ดิฉัน ข้าพเจ้า อาตมา ท่าน เธอ คุณ โยม พระคุณเจ้า เขา มัน พวกเขา เขาทั้งหลาย ฯลฯ ดังตัวอย่างประโยค

- พวกเขาทำงานในร้านอาหาร
- ดิฉันไปเที่ยวทะเลกับครอบครัว

คำสรรพนามแบ่งออกเป็น ๖ ชนิด คือ

๑) **คำบุรุษสรรพนาม** คือ คำสรรพนามที่ใช้แทนบุคคล แบ่งได้ ๓ ประเภท คือ

• **คำสรรพนามบุรุษที่ ๑** ใช้แทนผู้พูดหรือผู้เขียน เช่นคำว่า ข้าพระพุทธเจ้า ข้าพเจ้า อาตมา ดิฉัน ฉัน ผม กระผม หนู ข้า ฯลฯ ดังตัวอย่างประโยค

- ฉันชอบเรียนวิชาภาษาไทย
- ผมเรียนอยู่ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖

• **คำสรรพนามบุรุษที่ ๒** ใช้แทนผู้ฟัง คือ ผู้ที่เราพูดด้วยหรือผู้อ่าน เช่นคำว่า ได้ฝ่าละอองธุลีพระบาท พระคุณเจ้า คุณ ท่าน เธอ โยม ฯลฯ ดังตัวอย่างประโยค

- เธอชอบรับประทานปลา
- พຽ່ນนี้อาตมาจะไปช่วยโยมผูกผ้าที่ศาลาณะ

• **คำสรรพนามบุรุษที่ ๓** ใช้แทนผู้ที่ถูกกล่าวถึง เช่นคำว่า พระองค์ เขา มัน ท่าน เขาทั้งหลาย ฯลฯ ดังตัวอย่างประโยค

- เขาไปโรงเรียนสายทุกวัน
- มันชอบกระดิกหางเมื่อนายกลับมาถึงบ้าน

๒) **คำสรรพนามชี้เฉพาะ** หรือนิยมสรรพนาม คือ คำสรรพนามที่ใช้บอกระยะใกล้ไกล เช่นคำว่า นี่ นั้น โน่น นู่น นี้ นั้น ไน่น นู่น ซึ่งจะตามหลังคำกริยาหรือขึ้นต้นประโยคก็ได้ ดังนี้

- **นี่** **นี้** ใช้บอกระยะที่ใกล้ที่สุด เช่น นี่หนังสือของใคร
- **นั่น** **นั้น** ใช้บอกระยะที่อยู่ห่างออกไป เช่น นั่นสีอะไร
- **โน่น** **โน้น** ใช้บอกระยะที่อยู่ห่างออกไปอีก เช่น โน่นลุงเดินมาแล้ว
- **นู่น** **นู้น** ใช้บอกระยะที่อยู่ไกลที่สุด เช่น นู่นโรงเรียนของฉัน

๓) คำสรรพนามไม่ชี้เฉพาะ หรืออนิยมสรรพนาม คือ คำสรรพนามที่ไม่ได้ระบุแน่นอนว่า เป็นสิ่งนั้นสิ่งนี้ โดยมีคำว่า ใคร อะไร ไหน ไใด อยู่ในประโยค เช่น

- ใคร ๆ ก็ชอบอาหารร้านนี้ (ไม่ได้ชี้เฉพาะว่าเป็นใคร)
- ฉันกินอะไรก็ได้ทั้งนั้น (ไม่ได้ชี้เฉพาะว่าจะกินอะไร)
- อยู่ไหนก็ไม่สุขใจเท่าบ้านของเรา (ไม่ได้ชี้เฉพาะว่าที่ไหน)
- ไใด ๆ ในโลกล้วนอนิจจัง (ไม่ได้ชี้เฉพาะว่าที่ใด)

๔) คำสรรพนามถาม หรือปจฉาสรรพนาม คือ คำสรรพนามที่ใช้แทนคำนาม และแสดงคำถามที่ต้องการคำตอบ โดยมีคำว่า ใคร อะไร ไหน ที่ไหน อยู่ในประโยค เช่น

- ใครจะไปเที่ยวเชียงใหม่ (“ใคร” แทนบุคคล และแสดงคำถาม)
- เธออยากกินอะไร (“อะไร” แทนอาหาร และแสดงคำถาม)
- คอมพิวเตอร์อยู่ไหน (“ไหน” แทนสถานที่ และแสดงคำถาม)

เสริมความรู้

คำสรรพนามไม่ชี้เฉพาะและคำสรรพนามถาม ใช้คำกลุ่มเดียวกัน แต่สื่อความหมายต่างกัน โดยคำสรรพนามไม่ชี้เฉพาะสื่อความหมายบอกเล่า ส่วนคำสรรพนามถามสื่อความหมายเป็นคำถาม เช่น

ใคร ๆ ก็ไม่ชอบคนขี้เกียจ (คำว่า “ใคร” ไม่ได้ชี้เฉพาะว่าเป็นใคร และไม่ได้เป็นคำถามที่ต้องการคำตอบ)

ใครอยากไปทะเลในฤดูร้อน (คำว่า “ใคร” แทนบุคคล แสดงคำถามที่ต้องการคำตอบ)

๕) คำสรรพนามแยกฝ่าย หรือวิภาคสรรพนาม คือ คำสรรพนามที่ใช้ในการแยกคำในประโยคออกเป็นส่วน หรือใช้ในการรวมกลุ่ม เช่นคำว่า ต่าง บ้าง กัน ฯลฯ ดังตัวอย่างประโยค

- คุณครูต่างแสดงความยินดีกับนักเรียนที่จบชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ (“ต่าง” ใช้แบ่งเป็นหลายฝ่าย แต่ทุกฝ่ายทำกริยาอย่างเดียวกัน)
- นักเรียนบ้างก็อ่านหนังสือบ้างก็เล่นโทรศัพท์ (“บ้าง” ใช้แบ่งเป็นหลายฝ่าย แต่ละฝ่ายทำกริยาต่างกัน)

- นักเรียนปรึกษางานกันหลังเลิกเรียน (“กัน” แบ่งเป็นหลายฝ่าย แต่ทุกฝ่ายทำกริยาอย่างเดียวกัน)

๖) คำสรรพนามเชื่อมประโยค หรือประพันธสรรพนาม คือ คำสรรพนามที่ใช้แทนคำนาม คำสรรพนามที่อยู่ข้างหน้า เพื่อทำหน้าที่ในการเชื่อมประโยค เช่นคำว่า ผู้ ที่ ซึ่ง อัน คือ ฯลฯ ดังตัวอย่างประโยค

- ชาวต่างชาติที่เข้ามาท่องเที่ยวในประเทศไทยชมว่าคนไทยไหว้สวย
- บุคคลผู้ไม่ประสงค์ออกนามบริจาค ๑,๐๐๐ บาท
- ฉันชอบอ่านกลอนบทละครเรื่องเงาะป่าซึ่งเป็นพระราชนิพนธ์ในรัชกาลที่ ๕
- คนที่นั่งตกปลาคือน้องชายของฉัน
- พ่อและแม่เป็นบุคคลอันควรเคารพอย่างยิ่ง

เกร็ดน่ารู้ คำหลักภาษา

- คำบุรุษสรรพนามบางคำ เช่น “ท่าน” เป็นได้หลายบุรุษ เช่น
 - ท่านช่วยอธิบายการบ้านอีกครั้งนะคะ (“ท่าน” เป็นสรรพนามบุรุษที่ ๒)
 - พวกเราจะชวนท่านไปรับประทานอาหารนอกบ้าน แต่ท่านก็ไม่ไป (“ท่าน” เป็นสรรพนามบุรุษที่ ๓)
- การใช้คำบุรุษสรรพนาม นักเรียนต้องดูบริบทของประโยคและใช้ให้เหมาะสมกับกาลเทศะ โดยเฉพาะคำว่า “ท่าน” เป็นได้ทั้งสรรพนามบุรุษที่ ๒ และสรรพนามบุรุษที่ ๓ ในการสนทนา ควรใช้กับบุคคลที่เป็นผู้ใหญ่หรือผู้ที่อาวุโสกว่า

๓. คำกริยา

คำกริยา คือ คำที่ใช้แสดงอาการ หรือการกระทำของคำนามหรือคำสรรพนาม ซึ่งเป็นประธานของประโยค เช่นคำว่า นั่ง นอน ยืน วิ่ง ร้องไห้ สอน ตี กวาด อ่าน ฯลฯ

คำกริยาแบ่งออกเป็น ๔ ชนิด คือ

๑) คำกริยาอาการ หรืออาการกริยา คือ คำกริยาที่มีความสมบูรณ์ในตัว ไม่ต้องมีกรรม (ผู้ถูกกระทำ) ตามหลัง เช่นคำว่า วิ่ง กระโดด ร้องไห้ หัวเราะ ตก บิน ฯลฯ ดังตัวอย่างประโยค

- ครูตีใจ
- นักเรียนหัวเราะ
- ลูกนกร้องในรัง
- เขาทำแก้วแตก
- งูเห่าเลื้อย
- ผนตก
- น่องร้องให้เสียงดัง

๒) คำกริยากรรม หรือกรรมกริยา คือ คำกริยาที่ต้องมีกรรมตามหลัง จึงจะได้ใจความสมบูรณ์ เช่นคำว่า ตี สอน ไล่ ป้อน อ่าน กวาด สาน ฯลฯ ดังตัวอย่างประโยค

- ฉันทเล่นฟุตบอล
- พ่อรับประทานอาหารเช้า
- พี่ป้อนข้าวน้อง
- เด็ก ๆ กวาดใบไม้ในสนาม
- น้องอ่านหนังสือการ์ตูน
- แม่ทำอาหารเย็น
- ครูสอนวิชาภาษาไทย

๓) คำกริยาต้องเติมเต็ม หรือวิกตรรกกริยา (อ่านว่า วิ - กะ - ตัด - ณะ - กริ - ยา) คือ คำกริยาที่ไม่สมบูรณ์ในตัวเอง ต้องอาศัยคำนามหรือคำสรรพนามมาช่วยขยายข้างหลังจึงจะได้ใจความที่สมบูรณ์ เช่นคำว่า เป็น เหมือน เสมือน คล้าย เท่า มี คือ ฯลฯ ดังตัวอย่างประโยค

- สุวิมลเป็นหัวหน้าห้อง ป.๖/๑
- เสียงของสุพรรณคนักพากย์
- งูเห่าคือสัตว์เลื้อยคลานที่มีพิษ
- เขาทำงานหนักเหมือนเป็นเจ้าของกิจการ
- สุชาติหน้าเหมือนคุณพ่อ
- สุมาลีมีที่ดินหลายสิบไร่
- ฉันทสูงเกือบเท่าแม่แล้ว

๔) คำกริยานำ หรือกริยานุเคราะห์ คือ คำกริยาที่ใช้ขยายหรือช่วยขยายคำกริยาหลักในประโยค ให้มีใจความชัดเจนสมบูรณ์ยิ่งขึ้น คำกริยานำจะวางอยู่หน้าคำกริยาหลัก เช่นคำว่า ต้อง คง เคย ชอบ จะ กำลัง อยู่ อาจ จง ฯลฯ ดังตัวอย่างประโยค

- เขาชอบกินผักกะเพรา (“กิน” เป็นกริยาหลัก “ชอบ” เป็นกริยานำ)
- คุณช่วยเปิดหน้าต่างหน่อย (“เปิด” เป็นกริยาหลัก “ช่วย” เป็นกริยานำ)
- พวกเราจงทำความดี (“ทำ” เป็นกริยาหลัก “จง” เป็นกริยานำ)

- เด็ก ๆ ต้องทำการบ้านให้เสร็จ (“ทำ” เป็นกริยาหลัก “ต้อง” เป็นกริยานำ)
- มณฑากำลังร้อยพวงมาลัย (“ร้อย” เป็นกริยาหลัก “กำลัง” เป็นกริยานำ)
- เขาคงกลับไปแล้ว (“กลับ” เป็นกริยาหลัก “คง” เป็นกริยานำ)

๔. คำวิเศษณ์

คำวิเศษณ์ คือ คำที่ขยายคำนาม คำสรรพนาม คำกริยา หรือคำวิเศษณ์ด้วยกัน เพื่อช่วยให้ข้อความในประโยคนั้น ๆ มีความชัดเจนยิ่งขึ้น หรือมีความแตกต่างกัน

คำวิเศษณ์แบ่งออกเป็น ๔ ชนิด คือ

๑) คำวิเศษณ์บอกลักษณะ หรือลักษณวิเศษณ์ คือ คำวิเศษณ์ที่ขยายคำนาม คำสรรพนาม คำกริยา หรือคำวิเศษณ์ เพื่อบอกลักษณะต่าง ๆ

- คำวิเศษณ์ที่บอกขนาด เช่นคำว่า ใหญ่ เล็ก กลม แบน รี สูง เตี้ย แคบ กว้าง ฯลฯ
- คำวิเศษณ์ที่บอกชนิด เช่นคำว่า แข็ง อ่อน ดี ชั่ว นุ่ม ฯลฯ
- คำวิเศษณ์ที่บอกกลิ่น เช่นคำว่า หอมเหม็น ฉุน ฯลฯ
- คำวิเศษณ์ที่บอกสี เช่นคำว่า เขียว แดง เหลือง หม่น ดำ เทา ฯลฯ
- คำวิเศษณ์ที่บอกรส เช่นคำว่า เปรี้ยว หวาน มัน เค็ม กร่อย จืด ฯลฯ
- คำวิเศษณ์ที่บอกความรู้สึก เช่นคำว่า ร้อน หนาว เย็น ลั่น อบอ้าว อุ่น ปวด เมื่อย เจ็บ คัน ฯลฯ ดังตัวอย่างประโยค

- ดอกมะลิหอม (บอกกลิ่น)
- ยายสวมเสื้อขาวไปทำบุญ (บอกสี)
- ทุเรียนต้นนี้มีผลใหญ่ (บอกขนาด)
- มะดันมีรสเปรี้ยว (บอกรส)
- วันนี้อากาศอบอุ่น (บอกความรู้สึก)

๒) คำวิเศษณ์บอกกำหนดชี้เฉพาะ หรือนิยมวิเศษณ์ คือ คำวิเศษณ์ที่ขยายคำนาม เพื่อกำหนดความชี้เฉพาะว่าคำนามนั้นอยู่ตำแหน่งใด เช่นคำว่า

นี่ นี นั้ นั้ โน้น โน้น นู้น นู้น ซึ่งคำเหล่านี้จะวางไว้หน้าหรือหลังคำนาม หรือติดกับคำนามเท่านั้น ดังตัวอย่างประโยค

- บ้านนี้อยู่กันหลายคน
- คนนั้นใส่เสื้อสีสวย
- โน้นเกาะสีชัง
- นี่แจกันดอกไม้ของฉัน

๓) **คำวิเศษณ์บอกกำหนดไม่ชี้เฉพาะ** หรืออนิยมวิเศษณ์ คือ คำวิเศษณ์ที่ติดอยู่กับคำนาม เพื่อขยายนามที่ไม่ระบุระยะใกล้ไกล หรือไม่ระบุเจาะจงว่าเป็นผู้ใด ชั้ใด ตัวใด เช่นคำว่า อื่น อื่น ๆ นานา ต่าง ๆ ใด ไหน ต่าง ๆ นานา จะวางอยู่หลังคำนามหรือลักษณนามก็ได้ ดังตัวอย่างประโยค

- เธอจะมาเวลาไหนก็ได้
- ครอบครัวใด ๆ ต้องรักลูกทุกคน
- ผลไม้ต่าง ๆ ล้วนให้วิตามิน
- รถคันอื่น ๆ เข้าอู่หมดแล้ว
- บ้านหลังไหนมีคนพิการ

๔) **คำวิเศษณ์แสดงคำถาม** หรือปจฉาวิเศษณ์ คือ คำวิเศษณ์ที่ใช้แสดงคำถาม เช่นคำว่า ทำไม เหตุใด เพราะอะไร เพราะเหตุใด ไย ไฉน เหตุไฉน ฯลฯ ซึ่งคำวิเศษณ์เหล่านี้จะวางอยู่ด้านหน้าหรือด้านหลังคำนาม หรือคำสรรพนามในประโยคก็ได้ ดังตัวอย่างประโยค

- เธอปิดโทรทัศน์ทำไม
- แดงจะมาหาฉันเมื่อไร
- เพราะเหตุใดเธอจึงไม่มาพบครู
- ทำไมเนื้อสมันจึงสูญพันธุ์

๕) **คำวิเศษณ์ที่เชื่อมความที่มาข้างหน้า** หรือประพันธวิเศษณ์ คือ คำวิเศษณ์ที่ใช้เชื่อมประโยคเพื่อขยายคำกริยา หรือคำวิเศษณ์ที่อยู่ข้างหน้าเพื่อทำให้ใจความมีความชัดเจนยิ่งขึ้น เช่นคำว่า ผู้ที่ ซึ่ง อัน เพื่อ ว่า ให้ อย่าง ฯลฯ ซึ่งจะวางอยู่หลังคำวิเศษณ์หรืออยู่หน้าคำกริยา ดังตัวอย่างประโยค

- เขาเป็นคนเก่งซึ่งใครไม่กล้าดูถูกเขา (ซึ่ง วางอยู่หลังคำวิเศษณ์ เก่ง)
- สาวสวยที่ยืนตรงนั้นคือเพื่อนฉัน (ที่ วางอยู่หน้าคำกริยา ยืน)
- พ่อแม่ทำงานหนักเพื่อครอบครัว (เพื่อ วางอยู่หลังคำวิเศษณ์ หนัก)
- เขายืนยันเรียนมากอย่างคาดไม่ถึง

๖) คำวิเศษณ์บอกเวลา หรือกาลวิเศษณ์ คือ คำวิเศษณ์ที่ขยายคำอื่น ๆ เพื่อบอกเวลา เช่นคำว่า เช้า สาย บ่าย เย็น กลางวัน กลางคืน เช้ามืด ค่ำ ๆ พรุ่งนี้ มะรืนนี้ ก่อน หลัง เดียวนี้ ตะกี้ ฯลฯ ดังตัวอย่างประโยค

- เมื่อคืนฝนตกหนักมาก
- เย็นนี้ครอบครัวเราจะไปรับประทานอาหารนอกบ้าน
- ฉันได้ยินเสียงไก่ขันตอนเช้ามืด
- เด็ก ๆ เดินไปโรงเรียนแต่เช้า

๗) คำวิเศษณ์บอกสถานที่ หรือสถานวิเศษณ์ คือ คำวิเศษณ์ที่ใช้ขยายคำในประโยค เพื่อบอกตำแหน่งสถานที่ ซึ่งจะวางไว้หลังคำกริยา เช่นคำว่า ใกล้ ใกล้ บน ล่าง เหนือ ใต้ ห่าง ขิด ริม ข้าง ขวามือ ซ้าย ฯลฯ ดังตัวอย่างประโยค

- เขายืนชิดประตูห้อง
- แจกันดอกไม้วางอยู่บนโต๊ะ
- ลูกแมวนอนใต้เก้าอี้
- โรงเรียนอยู่ใกล้บ้านฉัน

๘) คำวิเศษณ์บอกปริมาณ จำนวน หรือประมาณวิเศษณ์ คือ คำวิเศษณ์ที่ใช้ขยายคำต่าง ๆ เพื่อบอกจำนวนนับหรือบอกปริมาณ

- คำวิเศษณ์ที่บอกจำนวนนับ เช่นคำว่า หนึ่ง สอง สาม สี่ ห้า ฯลฯ
- คำวิเศษณ์ที่บอกปริมาณ เช่นคำว่า ทุก หลาย บ้าง ก็ ครึ่ง ฯลฯ

คำวิเศษณ์เหล่านี้จะวางอยู่หน้าคำลักษณนาม หน้าคำนาม หรือหลังคำกริยาเติมเต็ม ดังตัวอย่างประโยค

- ครอบครัวบ้านฉันมีลูก ๓ คน
- แม่ซื้อไก่ย่างครึ่งตัว
- คนเรามีสองมือสองเท้า
- พ่อปลูกต้นฝรั่ง ๑๐ ต้น
- เด็กหลายคนไม่ชอบกินผัก
- สามทหารเสือเตรียมออกรบ

๙) คำวิเศษณ์แสดงคำขานรับ หรือประติญาวิเศษณ์ (อ่านว่า ประ - ติด - ชะ - ยา - วิ - เสต) คือ คำวิเศษณ์ที่ใช้ขยายคำอื่นเพื่อแสดงอาการตอบรับโต้ตอบ ขานรับ เช่นคำว่า จ๊ะ จ๋า จ้า ค่ะ ค่ะ นะคะ ครับ ขอรับ ฯลฯ ดังตัวอย่างประโยค

- คุณครูครับ กระผมขอลาหยุด ๒ วัน
- คุณคะ เชิญเข้าทางนี้ค่ะ
- แม่คะ หนูขออนุญาตไปบ้านเพื่อนนะคะ
- จ้าลูก รีบไปรีบกลับนะ
- การบ้านข้อนี้ฉันทำถูกหรือยังคะ

ข้อสังเกต

การใช้คำว่า “คะ” “ค่ะ” “นะคะ”

- คำว่า “คะ” เป็นคำลงท้ายที่ผู้หญิงใช้ต่อจากคำถาม หรือคำที่แสดงความสงสัย เพื่อแสดงความสุภาพ เช่น อะไรคะ ชอบไหมคะ ไปกินข้าวกันไหมคะ หรือใช้ต่อจากคำว่า ชินะ เพื่อแสดงความสุภาพ เช่น เชิญซิคะ ไปนะคะ
- คำว่า “ค่ะ” เป็นคำรับที่ผู้หญิงใช้อย่างเดียวกับ “จ๊ะ” และเป็นคำลงท้ายที่ผู้หญิงใช้ในการบอกให้ทราบอย่างสุภาพ เช่น ไปค่ะ (จ๊ะ) ได้ค่ะ (จ๊ะ) ไม่ไปค่ะ (จ๊ะ) ขอขอบคุณค่ะ (จ๊ะ)
- คำว่า “นะคะ” เป็นคำลงท้ายที่ผู้หญิงใช้ในประโยคบอกเล่า คล้ายกับ “ค่ะ” แต่สุภาพกว่า เช่นคำว่า “ขอโทษค่ะ” อาจใช้ “ขอโทษนะคะ” แทน เพื่อแสดงความสุภาพมากขึ้น หรืออาจจะใช้ในประโยคที่แสดงการขอร้องหรือเชิญชวนให้ทำบางสิ่งบางอย่าง เช่น อยาลืมล้างมือบ่อย ๆ ด้วยนะคะ

๕. คำบุพบท

คำบุพบท คือ คำที่ใช้เชื่อมคำ วลี ประโยค หรือข้อความ เพื่อแสดงความเกี่ยวข้องกัน จะวางอยู่หน้าคำ วลี ประโยค หรือข้อความที่ต้องการเชื่อม คำบุพบทแบ่งออกเป็น ๔ ชนิด คือ

๑) **คำบุพบทบอกเวลา** คือ คำบุพบทที่บอกว่าประธานได้กระทำสิ่งนั้น ๆ ตอนไหน เช่นคำว่า เมื่อ ตอน กว่า ตั้งแต่ แต่ จน แต่...จน จนกระทั่ง ใน ตลอด ฯลฯ ดังตัวอย่างประโยค

- พ่อไปทำงานตั้งแต่ฉันยังไม่ตื่น
- คุณย่าตื่นแต่เข้าไปตักบาตรที่วัด
- คนงานข้างบ้านทำงานแต่เช้าจนเย็น
- เมื่อคืนมีพายุฟ้าคะนองตอนดึก
- ฉันปวดศีรษะมากเมื่อคืนนี้

๒) คำบุพบทบอกสถานที่ ที่ตั้ง ตำแหน่ง คือ คำที่บอกว่าประธานกระทำสิ่งใด อยู่ที่ไหน เช่นคำว่า ตรง นอก ข้างบน ใน ใกล้ ไกล ที่ใต้ เหนือ ริม กลาง จาก ฯลฯ จะวางไว้หลังคำกริยา ดังตัวอย่างประโยค

- นกบินจากรัง
- เด็ก ๆ วิ่งเล่นในสนามหญ้า
- ฟีรตรงสะพานลอย
- โรงเรียนอยู่ริมแม่น้ำ
- ใครคอยนอกบ้าน
- พัดลมตั้งอยู่กลางบ้าน

๓) คำบุพบทบอกความเป็นเจ้าของ คือ คำบุพบทที่แสดงความเป็นเจ้าของ เช่นคำว่า ใน ของ แห่ง ดังตัวอย่างประโยค

- ธนาкарแห่งประเทศไทย
- กระเป๋าถือของเธอสวยมาก
- บทละครเรื่องเงาะป่า เป็นพระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว

ข้อควรจำ

- คำว่า “ใน” จะใช้แสดงความเป็นเจ้าของกับบุคคลชั้นสูง เช่น พระมหากษัตริย์ และพระบรมวงศานุวงศ์เท่านั้น
- คำว่า “แห่ง” จะใช้กับสถานที่เท่านั้น

๔) คำบุพบทบอกความมุ่งหมาย ความเกี่ยวข้อง และความประสงค์ เช่นคำว่า กับ แก่ แต่ ต่อ เพื่อ โดย ด้วย ตาม ฯลฯ ดังตัวอย่างประโยค

- ฉันไปห้องฟ้าจำลองกับเพื่อน
- ครูให้รางวัลแก่นักเรียนที่ทำความดี
- ลูก ๆ มอบดอกมะลิให้คุณแม่
- นักเรียนทำพานไหว้ครูด้วยดอกเข็ม
- ฉันไปโรงเรียนโดยรถประจำทาง
- พ่อแม่ทำงานหนักเพื่อลูก
- ขาวนาเดินไปตามคันนา

เกร็ดน่ารู้ คู่หลักภาษา

คำบุพบท “แต่” จะใช้ต่อเมื่อผู้น้อยให้สิ่งของผู้ที่มีอายุมากกว่า แก่กว่า ผู้ใหญ่ หรือผู้ที่อาวุโสกว่าเท่านั้น

คำว่า “แก่” จะใช้ต่อเมื่อผู้ที่มีอายุมากกว่า (อาวุโส) ให้สิ่งของผู้ที่มีอายุน้อยกว่า หรือผู้ที่มีอายุเสมอกัน

๖. คำเชื่อม

คำเชื่อม คือ คำที่ใช้เชื่อมคำกับคำ ประโยคกับประโยค หรือข้อความกับข้อความ ทำให้มีความต่อเนื่องเป็นเรื่องเดียวกันหรือต่างกันและเกิดความเด่นชัดยิ่งขึ้น แบ่งออกเป็น ๓ ชนิด คือ

๑) คำเชื่อมที่ใช้เชื่อมคำกับคำ เช่นคำว่า กับ และ ดังตัวอย่างประโยค

- ฉันกับเธอไปโรงเรียน
- คุณกับผมมีเรื่องต้องปรึกษากัน
- พ่อปลูกผักคะน้า ผักกาดขาว และผักชี

๒) คำเชื่อมที่ใช้เชื่อมประโยคกับประโยค คือ คำเชื่อมที่เชื่อมประโยค ทำให้ประโยคมีใจความ ตามลักษณะดังนี้

(๑) คำเชื่อมที่ใช้เชื่อมประโยค **มีใจความคล้ายตามกัน** เช่นคำว่า ก็ กับ และ ครั้น...ก็ ครั้น...จึง เมื่อ...ก็ พอ...ก็ ขณะที่ ฯลฯ ดังตัวอย่างประโยค

- นักเรียนทำความสะอาดพื้นห้องและจัดโต๊ะเรียนให้เป็นระเบียบด้วย
- ฉันอาบน้ำเสร็จก็รีบแต่งตัวไปโรงเรียน
- พ่อห้องฟ้ามีดครีมน้ำแข็งก็เก็บของเข้าบ้าน
- พี่ชายผิวปากขณะที่เดินเล่นในสวน

(๒) คำเชื่อมที่ใช้เชื่อมประโยค **มีใจความขัดแย้งกัน** เช่นคำว่า แต่ แต่ว่า แต่...ก็ ถึง...ก็ กว่า...ก็ แม้ แม้...ก็ ฯลฯ ดังตัวอย่างประโยค

- พี่ชอบรับประทานสุกี้แต่น้องชอบรับประทานราดหน้า
- ฉันบอกเขาให้ทำการบ้านแต่ว่าเขาก็ไม่เชื่อฉัน
- ถึงฉันจะป่วยฉันก็ไม่ยอมหยุดเรียน
- แม้เขาจะไม่ชอบเรียนวิชาภาษาไทยเขาก็สอบได้คะแนนดี

(๓) คำเชื่อมที่ใช้เชื่อมประโยค **มีใจความให้เลือกอย่างใดอย่างหนึ่ง** เช่นคำว่า หรือ มิฉะนั้น หรือไม่ก็ ฯลฯ ดังตัวอย่างประโยค

- คุณจะดื่มกาแฟหรือนมเย็น
- นักเรียนต้องส่งการบ้านตามกำหนดมิฉะนั้นจะถูกตัดคะแนน
- คุณจะช่วยดูบ้านหรือไม่ก็ไปล้างจาน

(๔) คำเชื่อมที่ใช้เชื่อมประโยค **มีใจความเป็นเหตุเป็นผลกัน** เช่นคำว่า เพราะ เพราะ...จึง ดังนั้น...จึง ฯลฯ ดังตัวอย่างประโยค

- วันนี้ฉันไม่ออกไปเล่น เพราะฉันรู้สึกเพลีย
- เพราะเธอไม่ตั้งใจเรียนจึงสอบได้คะแนนไม่ดี
- เขามาโรงเรียนสายดังนั้นเขาจึงเข้าแถวไม่ทัน

๓) คำเชื่อมที่ใช้เชื่อมข้อความกับข้อความ คือ คำเชื่อมที่ใช้เชื่อมข้อความตอนต้นกับข้อความต่อไปให้ต่อเนื่องกัน เช่นคำว่า เพราะฉะนั้น ดังตัวอย่าง

ในปีหน้า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ หลายคนมีจุดมุ่งหมายที่จะสอบเข้าโรงเรียนประจำจังหวัด เพราะฉะนั้นขอให้นักเรียนตั้งใจเรียนเพื่อเตรียมตัวให้พร้อมสำหรับการสอบแข่งขันเข้าเรียนในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑

๗. คำอุทาน

คำอุทาน คือ คำที่ใช้แสดงอารมณ์ความรู้สึกต่าง ๆ ของผู้พูด หรือใช้เสริมคำให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

คำอุทานแบ่งออกเป็น ๒ ชนิด คือ

๑) คำอุทานบอกอาการ คือ คำอุทานที่พูดแสดงอารมณ์และความรู้สึกต่าง ๆ ต้องมีเครื่องหมาย ! (อัศเจรีย์) วางไว้หลังคำอุทานชนิดนี้ด้วย

• **คำอุทานแสดงความดีใจ** เช่นคำว่า เย่ ! ไชโย ! เฮ้ ! ฯลฯ

ดังตัวอย่างประโยค

- ไชโย ! เปตองเราชนะแล้ว
- เฮ้ ! ปริดามาแล้ว
- เย่ ! ฝ่ายเราเป็นต่อแล้ว

• **คำอุทานแสดงการบอกให้รู้ตัว** เช่นคำว่า แน่ะ ! นี่แน่ะ ! ฯลฯ

ดังตัวอย่างประโยค

- แน่ะ ! ระวังหน่อยเดี๋ยวแกงจะหก
- นี่แน่ะ ! เราบอกเธอแล้วว่าอย่าป็น ตกลงมาเจ็บไหม

• **คำอุทานแสดงความตกใจ** เช่นคำว่า ว้าย ! โอ๊ะ ! ตายสิ ! ช่วยด้วย !

คุณพระช่วย ! อื้อย ! ฯลฯ ดังตัวอย่างประโยค

- ว้าย ! ใครก็ได้ช่วยฉันที
- อื้อย ! อะไรหล่นถูกไหล่ฉัน
- ช่วยด้วย ! เด็กตกน้ำ
- ตายจริง ! ฉันลืมเอาหนังสือภาษาไทยมา
- คุณพระช่วย ! ดูซิลูกไปทำอะไรมา

• **คำอุทานแสดงความสงสัยหรือเสียดาย** เช่นคำว่า โถ ! โธ่ !

อนิจจัง ! พุทโธ่ ! โธ่เอ๊ย ! เอ้อ ! ฯลฯ ดังตัวอย่างประโยค

- โถ ! เสื้อผ้าเปียกหมดเลย
- โธ่ ! ไม่น่าต้องมาเจ็บตัวเลย
- โธ่เอ๊ย ! ทำไมตกจากรังมาตายเล่า
- เอ้อ ! วิชาคณิตศาสตร์ไม่ผ่านอีกแล้วหรือเรา

• **คำอุทานแสดงความไม่พอใจหรือโกรธเคือง** เช่นคำว่า เหม่ ! อ้าว !

เหม่ ! อุเหม่ ! ฮึ่ม ! ชิชะ ! ดูตุ้ ! อุบ๊ะ ! ฯลฯ ดังตัวอย่างประโยค

- เหม่ ! ดื้อนักไม่น่ารักเลย
- ฮึ่ม ! ใครหนอเอารองเท้าฉันไปซ่อน
- อุบ๊ะ ! เรื่องมันเป็นอย่างนี้เอง
- เหม่ ! ไม่น่ามาทำกันเลย
- อ้าว ! มาหยิบดินสอฉันไปทำไม
- ชิชะ ! อดตัวอย่างไรมาขโมยผลไม้ในสวนบ้านฉัน

• **คำอุทานแสดงอาการรับรู้หรือเข้าใจ** เช่นคำว่า อือ ! อ้อ ! ฯลฯ
 ดังตัวอย่างประโยค

- อ้อ ! ฉันเข้าใจที่ครูสอนแล้ว – อือ ! พวกเธอทำอย่างนี้ถึงได้คำตอบ

• **คำอุทานแสดงอาการเจ็บปวด** เช่นคำว่า โอ้ย ! โอ๊ย ! ฯลฯ
 ดังตัวอย่างประโยค

- โอ๊ย ! เธอเหยียบเท้าฉัน – โอ้ย ! ปวดขามากเลย

• **คำอุทานแสดงความโล่งใจ** เช่นคำว่า เฮอ ! เฮ้อ ! ฯลฯ ดังตัวอย่าง
 ประโยค

- เฮ้อ ! ดีใจจัง สอบเสร็จแล้ว – เฮอ ! วันนี้ลมพัดเย็นสบายดีจังเลย

• **คำอุทานแสดงความเบื่อหน่ายหรือท้อใจ** เช่นคำว่า เฮ้อ ! เฮ้ย ! ฯลฯ
 ดังตัวอย่างประโยค

- เฮ้อ ! เข้านี้รถติดอีกแล้ว – เฮ้ย ! นี่เธอจะเอาอย่างไรก็ว่ามา

๒) คำอุทานเสริมบท คือ คำอุทานที่มีคำเพิ่มเติมหรือเสริมเข้าไป เพื่อให้
 คล้องจองแต่ไม่มีความหมาย จะเพิ่มหน้าคำ กลางคำ หรือต่อท้ายคำก็ได้
 เพื่อเน้นความหมายของคำนั้น ๆ ให้มีความชัดเจนยิ่งขึ้น เช่น

คำอุทานเสริมบท			
เสริมหน้าคำ	เสริมกลางคำ	เสริมท้ายคำ	
รำคังรำคาญ	สิงห์สาราสัตว์	ไร่นาสาโท	ห้องหับ
มดหมอ	หัวหลักหัวตอ	ลูกเต้า	พิธีรีตอง
เทือกเถาเหล่ากอ	วัดวาอาราม	ผักหญ้า	หาน้ำหาท่า
หมดเรี่ยวหมดแรง	ผลหมากรากไม้	ข้าวปลาอาหาร	ผ้านุ่งผ้าห่ม
หยุดยา	ปากหอยปากปู	ผมเผ้า	เป็นลมเป็นแล้ง
ผู้หลักผู้ใหญ่		งูเงี้ยวเขี้ยวขอ	ปากเปิก
สัญญาสัญญา		เลขผานาที	จานเงิน
ข้าวตอกข้าวตอก		อาบนํ้าอาบท่า	กระจอกงอกง่อย

คำอุทานเสริมบท		
เสริมหน้าคำ	เสริมท้ายคำ	
แก้อั่งแก้อี้	โกหกพกลม	ถั่วโง่โง่ซาม
กางกึ่งกางเกง	หนังสือหนังสือ	บ้านช่องห้องหอ
ส้อมสูกลูกไม้	เสื่อสาด	กระดุกกระเดี้ยว
ได้ดิบได้ดี	ผ้าผ่อน	ไม่รู้ไม่ชี้
อาหยังอาหาร	มือไม้	โอ้อ้อวิหารราย
	เหล้ายาปลาปิ้ง	เสื่อแส

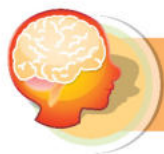
หมายเหตุ คำอุทานเสริมบทไม่ต้องมีเครื่องหมาย ! (อัศเจรีย์) กำกับ

เรียนรู้คำ จำความหมาย

คำศัพท์	ความหมาย
กริยา	คำที่แสดงอาการของนามหรือสรรพนาม
กิจการ	การงานที่ประกอบ ชุระ
กิริยา	การกระทำ อาการที่แสดงออกมาทางกาย มารยาท
ขึ้นระวาง	เข้าทำเนียบ เข้าประจำการ
จำแนก	แจก แบ่ง แยกออก
ประติศญา (อ่านว่า ประ-ติด-ชะ-ยา)	การให้คำมั่นสัญญาหรือการแสดงยืนยันโดยถือเอาความสุจริตใจเป็นที่ตั้ง
ปฤจฉา (อ่านว่า ปริด-ฉา)	คำถาม
วิสามัญ	ไม่ธรรมดา พิเศษเฉพาะเรื่อง
สามัญ	ปกติ ธรรมดา
อนิจจัง	ไม่เที่ยง ไม่แน่นอน เปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ
อาวุโส	ที่มีอายุแก่กว่าหรือมีตำแหน่งหน้าที่การงานสูงกว่า

สรุปเนื้อหาประจำหน่วย

๑.

คำนาม เป็นคำที่ใช้เรียกคน พืช สัตว์ สิ่งของ สถานที่ แบ่งออกเป็น ๕ ชนิด คือ คำนามสามัญ คำนามวิสามัญ คำลักษณนาม คำสมุหนาม และคำอาการนาม

๒.

คำสรรพนาม เป็นคำที่ใช้แทนคำนาม แบ่งออกเป็น ๖ ชนิด คือ คำบุรุษสรรพนาม คำสรรพนามชี้เฉพาะ คำสรรพนามไม่ชี้เฉพาะ คำสรรพนามถาม คำสรรพนามแยกฝ่าย และคำสรรพนามเชื่อมประโยค

๓.

คำกริยา เป็นคำที่ใช้แสดงอาการ สภาพ หรือการกระทำของคำนามหรือคำสรรพนาม แบ่งออกเป็น ๔ ชนิด คือ คำกริยาอาการ คำกริยากรรม คำกริยาต้องเติมเติม และคำกริยานำ

๔.

คำวิเศษณ์ เป็นคำที่ใช้ขยายคำนาม คำสรรพนาม คำกริยา หรือคำวิเศษณ์ ให้ข้อความมีความชัดเจนขึ้น แบ่งออกเป็น ๙ ชนิด คือ คำวิเศษณ์บอกลักษณะ คำวิเศษณ์บอกกำหนดชี้เฉพาะ คำวิเศษณ์บอกกำหนดไม่ชี้เฉพาะ คำวิเศษณ์แสดงคำถาม คำวิเศษณ์ที่เชื่อมความที่มาข้างหน้า คำวิเศษณ์บอกเวลา คำวิเศษณ์บอกสถานที่ คำวิเศษณ์บอกปริมาณ จำนวน และคำวิเศษณ์แสดงคำขานรับ

๕.

คำบุพบท เป็นคำที่ใช้เชื่อมคำ วลี ประโยค หรือข้อความ เพื่อแสดงความสัมพันธ์ต่อเนื่องกัน แบ่งออกเป็น ๔ ชนิด คือ คำบุพบทบอกเวลา คำบุพบทบอกสถานที่ ที่ตั้ง ตำแหน่ง คำบุพบทบอกความเป็นเจ้าของ คำบุพบทบอกความมุ่งหมาย ความเกี่ยวข้อง และความประสงค์

๖.

คำเชื่อม เป็นคำที่ใช้เชื่อมคำกับคำ ประโยคกับประโยค หรือข้อความกับข้อความ เพื่อให้ต่อเนื่องเป็นเรื่องเดียวกันหรือต่างกัน แบ่งออกเป็น ๓ ชนิด คือ คำเชื่อมที่ใช้เชื่อมคำกับคำ คำเชื่อมที่ใช้เชื่อมประโยคกับประโยค และคำเชื่อมที่ใช้เชื่อมข้อความกับข้อความ

๗.

คำอุทาน เป็นคำที่ใช้แสดงอารมณ์ความรู้สึกต่าง ๆ ของผู้พูด หรือใช้เสริมคำ แบ่งออกเป็น ๒ ชนิด คือ คำอุทานบอกอาการ และคำอุทานเสริมบท

คำถามทบทวนชวนคิด

๑. คำลักษณนามและคำสมุหนามแตกต่างกันอย่างไร
๒. คำว่า “อะไร” ใช้กับคำสรรพนามชนิดใดบ้าง และใช้เหมือนหรือแตกต่างกันอย่างไร
๓. นักเรียนเรียนวิชาภาษาไทยอย่างมีความสุข ประโยคนี้ปรากฏชนิดของคำอะไรบ้าง
๔. “เรามีที่ใกล้โรงพยาบาล” “คนที่ยืนตรงนั้นเป็นครูสอนวิชาภาษาอังกฤษ” คำว่า “ที่” จากสองประโยคนี้ เป็นคำชนิดเดียวกันหรือไม่ จงอธิบาย

กิจกรรมเสริม เพิ่มการเรียนรู้

กิจกรรม สนุกคิด ชนิดของคำ

๑. ครูแจกใบงาน และแบ่งนักเรียนเป็นกลุ่มตามความเหมาะสม
๒. ครูให้นักเรียนสังเกตประโยคในใบงานต่อไปนี้

ฉันตื่นเมื่อไก่ขัน	แม่ต้มน้ำหนึ่งขัน
พ่อเอาเชือกมามัดก่องหนังสือ	ข้างเชือกนี้ไม่สบาย
คุณย่าไปหาหมอเพราะปวดหลัง	ป้าทำอาหารหลังบ้าน
๓. ครูถามนักเรียนแต่ละกลุ่มว่าคำที่เน้นตัวหนาเป็นคำชนิดเดียวกันหรือไม่อย่างไร แล้วให้นักเรียนแต่ละกลุ่มช่วยกันคิดและตอบคำถามลงในใบงาน จากนั้นส่งผู้แทนออกมานำเสนอหน้าชั้นเรียน

กิจกรรมเชื่อมโยงความรู้

กิจกรรม ฝึกทายคำ ๗ ชนิด

ให้นักเรียนจับคู่กัน และประดิษฐ์บัตรคำจากคำ ๗ ชนิดที่ได้เรียนในหน่วยนี้ โดยวาดภาพระบายสีให้สวยงาม แล้วเล่นเกมทายคำจากบัตรคำเหล่านั้น

